

Sygn. akt V U 786/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Gminy Miejskiej C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od orzeczenia o odpowiedzialności jako spadkobiercy za zobowiązania spadkodawcy J. D. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

na skutek odwołania Gminy Miejskiej C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 17 sierpnia 2017 r.

znak (...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 17 sierpnia 2017 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, że Gmina Miejska C. ponosi odpowiedzialność za wskazane w skarżonej decyzji zobowiązania spadkodawcy J. D. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych do wysokości stanu czynnego spadku,**

II. **w pozostałym zakresie odwołanie oddala,**

III. **zasądza od Gminy Miejskiej C. na rzecz strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 786/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 17 sierpnia 2017 r znak: (...) stwierdził, że Gmina Miejska C. jako spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy – zmarłego (...) J. D. z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 8.061,97 zł, w tym za:

- ubezpieczenie społeczne z odsetkami liczonymi na dzień 8 marca 2014 r., za okres od sierpnia 2012 r do marca 2014 r., w wysokości - należność główna w kwocie: 4.703,72 zł, odsetki w kwocie: 223 zł, razem: 4.926,72 zł;

- ubezpieczenie zdrowotne z odsetkami liczonymi na dzień 8 marca 2014 r., za okres od kwietnia 2012 r. do marca 2014 r., w wysokości - należność główna w kwocie: 2.495,47 zł, odsetki w kwocie: 139 zł, koszty upomnienia 8,80 zł, razem: 2.643,27 zł;

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z odsetkami liczonymi na dzień 8 marca 2014 r., za okres od sierpnia 2012 r do marca 2014 r., w wysokości - należność główna w kwocie: 461,18 zł, odsetki w kwocie: 22 zł, koszty upomnienia 8.80 zł, razem: 491,98 zł.

W uzasadnieniu organ wskazał, że niedopełnienie obowiązku terminowego: obliczania, rozliczania oraz opłacania składek spowodowało powstanie na koncie J. D., jako płatnika składek, zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek, za okres od sierpnia 2012 r. do marca 2014 r. w łącznej kwocie: 8.061,97 zł. Organ wskazał, iż J. D. zmarł dnia(...) Organ dodał, że zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego Wydziału I Cywilnego w Złotorzy z dnia 5 stycznia 2017 r. spadek po zmarłym J. D. na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyła Gmina Miejska C. w całości. Organ uznał zatem, że Gmina Miejska C. jest odpowiedzialna za zobowiązania określone w niniejszej decyzji. Organ nadmieniał, że gmina jako spadkobierca J. D. przyjęła spadek z dobrodziejstwem inwentarza, oznacza to, że Gmina Miejska C. ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy – J. D. do wartości ustalonego stanu czynnego spadku.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Gmina Miejska C., wnosząc o jej uchylenie w całości.

W uzasadnieniu wskazała, że w jej ocenie decyzja organu rentowego jest przedwczesna i powinna być wydana po ustaleniu wysokości stanu czynnego spadku.. Nadto na rozprawie w dniu 10 stycznia 2018 r. odwołująca wskazała, że składka na ubezpieczenie społeczne za marzec 2018 r. powinna być rozliczona proporcjonalnie do okresu liczonego do chwili zgonu przedsiębiorcy.

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że nawet w przypadku, gdy w sporządzonym spisie inwentarza stan bierny przekroczy stan czynny spadku, nie spowoduje to - wbrew temu, co sugeruje treści odwołania - zwolnienia strony przeciwnej z odpowiedzialności za należności z tytułu nieopłaconych składek. Odpowiedzialność ta zostanie jedynie ograniczona do wartości stanu czynnego spadku. Organ podniósł przy tym, że trudno zakładać, iż wartość lokalu mieszkalnego, którego współwłaścicielem był zmarły, ustalona zostanie w spisie inwentarza na kwotę niższą aniżeli wysokość zadłużenia składkowego, a tylko w takim przypadku odwołująca nie odpowiadałaby za przedmiotowe zadłużenie. W odpowiedzi na zarzut podniesiony na rozprawie w dniu 10 stycznia 2018 r. organ wskazał, że składka na ubezpieczenie społeczne za marzec 2014 r. została rozliczona proporcjonalnie.

Sąd ustalił:

Płatnik składek J. D. w chwili śmierci, tj. na dzień (...), posiadał zaległości z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 8.061,97 zł, w tym: kwota główna 7.660,37 zł, odsetki w kwocie 384 zł oraz koszty upomnienia w kwocie 17,60 zł.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: stany należności dla płatnika/

Spadek po zmarłym J. D. – na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Złotorzy wydanego w sprawie o sygn. I Ns 741/16 – nabyła w całości na podstawie ustawy i z dobrodziejstwem inwentarza Gmina Miejska C.. Ww. postanowienie uprawomocniło się w dniu 26 stycznia 2017 r.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Złotorzy z dnia 5 stycznia 2017 r. sygn. akt I Ns 741/16/

Pismem z dnia 11 lipca 2017 r doręczonym w dniu 17 lipca 2017 r., Gmina Miejska C. została zawiadomiona o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na w/w gminę jako spadkobiercę J. D., zmarłego w dniu (...), za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia oraz o prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów.

Pismem z dnia 25 lipca 2017 r., doręczonym w dniu 31 lipca 2017 r., Gmina Miejska C. została powiadomiona o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na spadkobiercę. Raz jeszcze została pouczona o prawie wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji przez ZUS co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

W dniu 17 sierpnia 2017 r. organ wydał skarżona decyzję.

Do chwili obecnej nie został sporządzony prawomocny spis inwentarza.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: zawiadomienie z dnia 11 lipca 2017 r., zawiadomienie z dnia 25 lipca 2017 r., decyzja z dnia 17 sierpnia 2017 r./

Sąd zważył:

Odwołanie co do zasady nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że Sąd orzekający w I instancji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma uprawnień do uchylenia zaskarżonej decyzji. Przepis art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., na podstawie którego proceduje Sąd, nie przewiduje bowiem takiej możliwości. W myśl § 1 tego przepisu sąd oddala odwołanie, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia, a zgodnie z jego § 2 - w przypadku uwzględnienia odwołania, sąd zmienia w całości lub w części zaskarżoną decyzję organu rentowego i orzeka co do istoty sprawy. Wobec powyższego, wniosek Gminy Miejskiej C. o uchylenie zaskarżonej decyzji z przyczyn proceduralnych nie mógł zasługiwać na uwzględnienie.

W dalszej kolejności wskazania wymagało, że przepisy powołane w zaskarżonej decyzji wskazują na podstawy orzekania o odpowiedzialności za długi składkowe. Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawa systemowa) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - ordynacja podatkowa. Art. 32 ustawy systemowej nakazuje zaś stosować odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń

Zgodnie z art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe (składkowe) spadkodawcy stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis art. 98 § 1 ustawy ordynacja podatkowa stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za zaległości podatkowe (składkowe) i odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy (art. 98 § 2 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej) (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt II UZP 1/08). Organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji (art. 100 ust. 1 ordynacji podatkowej).

Wobec powyższego, przy ustalaniu odpowiedzialności spadkobierców za zaległe zobowiązania składkowe, organ rentowy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. art. 1012 k.c. i art. 1031 § 1 i 2 k.c. art. 1012 k.c. stanowi, że spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza - jak to miało miejsce w niniejszej sytuacji – spadkobierca

tj. Gmina Miejska C. ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.). Ograniczenie odpowiedzialności do masy czynnej spadku dotyczy wszelkich długów spadkowych. Ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy do wartości czynnej spadku oznacza, że wierzyciele spadkowi mogą poszukiwać zaspokojenia nie tylko z przedmiotów i praw wchodzących do spadku, lecz również ze składników majątku osobistego spadkobiercy, byleby łączna wartość roszczeń wierzycieli nie przekraczała wartości udziału spadkowego, jaki otrzymał konkretny spadkobierca.

Przechodząc do merytorycznych zarzutów odwołania, na wstępie należało wyjaśnić, że stan faktyczny w sprawie pozostawał bezsporny, a kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było rozstrzygnięcie o tym czy Gmina Miejska C. powinna być obciążona odpowiedzialnością za długi spadkowe w sytuacji gdy nie został sporządzony spis inwentarza.

Niezależnie od przedmiotu sporu, Sąd w pkt I sentencji wyroku sprecyzował decyzję organu w ten sposób, że ograniczył odpowiedzialność Gminy Miejskiej C. do wysokości stanu czynnego spadku. Zawarcie takiego zastrzeżenia w rozstrzygnięciu decyzji o ograniczeniu odpowiedzialności spadkobiercy, który powołuje się na przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jest w ocenie Sądu konieczne. Nie jest wystarczające powołanie się na to ograniczenie w jej uzasadnieniu. Istotne jest to o tyle, że organ egzekucyjny jest związany treścią rozstrzygnięcia decyzji. Stąd też treść rozstrzygnięcia decyzji o odpowiedzialności spadkobiercy w niniejszej sprawie musi być pełna, tj. w pełni oddawać zakres odpowiedzialności wynikający z przepisów prawa materialnego, w tym z art. 1031 § 2 k.c.

Jeżeli chodzi o kwestię wydania decyzji obciążającej Gminę Miejską C. pomimo braku spisu inwentarza, to Sąd stanął na stanowisku, że decyzja organu dnia 17 sierpnia 2017 r znak: (...) jest co do zasady prawidłowa albowiem określa jedynie odpowiedzialność Gminy Miejskiej C. za zobowiązania spadkodawcy wynikający z przywołanych w ww. decyzji przepisów prawa. Odpowiedzialność takową gmina bezsprzecznie ponosi co wprost wynika z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w (...), wydanego w sprawie o sygn. I Ns 741/16. Dodania wymaga, że nie ma przeszkód aby ustalenie stanu czynnego spadku nastąpiło także po uprawomocnieniu się przedmiotowego wyroku w tym np. na etapie postępowania egzekucyjnego z którym zresztą ww. czynność jest najściślej związana.

Odnosząc się natomiast do zarzutu że składka na ubezpieczenie społeczne za marzec 2018 r. powinna być rozliczona proporcjonalnie to wskazania wymaga jedynie, że w taki sposób organ ją wyliczył, co potwierdza wydruk stanów należności (k.26) będący załącznikiem do pisma organu z 11 stycznia 2018 r.

W tym stanie rzeczy Sąd w pkt II sentencji wyroku oddalił dalej idące odwołanie Gminy Miejskiej C..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1804). Sąd stanął na stanowisku, że organ wygrał spór w całości, gdyż zmiana dokonana w treści decyzji miała jedynie charakter uzupełniający i nie była bezpośrednio związana z przedmiotem sporu w niniejszej sprawie.

O powyższym Sąd orzekł w pkt III sentencji wyroku.